

VIKTOR HOFFILLER
(1877—1954)

Omer Mujadžić: Viktor Hoffiller

Neka mi bude dopušteno ovih nekoliko riječi, posvećenih profesoru Viktoru Hoffilleru, dugogodišnjem predstojniku katedre klasične arheologije na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, započeti u ovoj prilici jednom izuzetnom konstatacijom i, rekao bih, vrlo signifikantnom podudarnošću: samo godinu dana prije početka nastave povijesti umjetnosti na ovom fakultetu, koja, eto, sada slavi stogodišnji jubilej, rodio se Prof. dr Viktor Hoffiller jedan od kasnijih stubova visokoškolske nastave povijesti umjetnosti na zagrebačkom Sveučilištu, poštovani profesor i učitelj svih ži-

vih starijih, i ovdje dobrim dijelom prisutnih povjesničara umjetnosti, arheologa, sveučilišnih nastavnika, muzealaca, konzervatora i znanstvenih pregalaca u spomenutim naučnim oblastima.

Prof. Hoffiller je, kako se iz rečenoga može razumjeti, u svojoj osobi objedinjavao studij klasične arheologije na dvjema nastavnim grupama, koje su na ovom fakultetu stručno obrazovale sve navedene profile budućih znanstvenih radnika, ponajviše muzealaca, jer su muzeji zapravo bili rasadnici znanstvenih kadrova koji su postepeno preuzimali važne katedre humanističkih struka što su se na fakultetu predavale. Tako su, po jedinstvenom nastavnom planu, klasičnu arheologiju — s osobitim naglaskom na antičku klasičnu umjetnost (*Kunstgeschichte*) — zajednički slušali i iste znanstvene informacije i metodologiju za to znanstveno područje primali i oni koji su se opredijelili za studij povijesti umjetnosti, i oni koji su kao svoj komplementarni arheološki studij odabrali klasičnu filologiju, tj. grčki i latinski jezik s književnostima.

Prof. Hoffiller, kao i njegov prethodnik prof. dr. Josip Brunšmid, rodom je iz Vinkovaca, poznatog antičkog panonskog grada, iz kojega je ponio prve utiske o jednoj slavnoj prošlosti i bogatstvu njezinih dokumenata, ali i jedno nadasve solidno obrazovanje koje mu je omogućilo i izbor i uspješan završetak studija kojima se posvetio. Uz svoje osobne i prirodne sposobnosti i već stečeno solidno srednjoškolsko obrazovanje, imao je izuzetnu sreću što je pripadao toj ranoj generaciji hrvatskih arheologa, koju je stručno i znanstveno formirala ponajbolja garnitura stručnjaka koju je tada imalo bečko sveučilište. Ta bečka škola, predvođena profesorima Benndorfom, Schneiderom, Reichelom i Reischom dala mu je solidne metodološke temelje u oblasti antičke arheologije i povijesti umjetnosti, kao što mu je prof. Hoernes dao čvrste temelje u području prethistorijske arheologije, prof. Bormann u domeni antičke, grčke i rimske epigrafije, a prof. Kubitschek u sferi numizmatike. Uz obilne prilike da svoja stečena znanja produbi i drugim osobnim kontaktima, te radom u institutima i na mnogobrojnim i ope- tovanim putovanjima i stručnim boravcima u inozemstvu, prof. Hoffiller, slijedeći put spomenutog svoga prethodnika, tada tek starijeg kolege prof. Brunšmida, nastavlja jednu tradiciju, koja, iako u nešto promijenjenim oblicima, traje još i sada, da svoju aktivnost arheologa praktičara, muzealca za čitav svoj vijek poveže s djelatnošću nastavničkom, crpeći tako za svoj nastavnički rad bogata i nepresušna vrela spomeničke baštine, koja se neprekidno množila u muzeju, velikim dijelom zahvaljujući i njegovim osobnim istraživanjima na mnogim, posebno panonskim terenima.

Muzealcem postao je prof. Hoffiller još 1901. godine, kad nastupa kao kustos tadašnjeg Narodnog muzeja u Zagrebu, kojemu će, odnosno njegovu pretpovijesnom i arheološkom odjelu — današnjem Arheološkom muzeju — doći na čelo 1924. godine, po umirovljenju dugogodišnjeg njegovog ravnatelja prof. Brunšmida. Prvi izravni kontakt s fakultetom, na kojemu će, kao i u Muzeju, ostati (uz kraći prekid u toku okupacije za posljednjega rata, do kraja svoje aktivne službe, 1951.) imao je 1914. godine, kad je habilitirao za sveučilišnog privatnog docenta. Honorarnim nastavnikom na ovom fakultetu postao je 1921. — povjerena su mu predavanja iz prethistorijske arheologije

i arheologije jugoslavenskih zemalja, alias provincijalne arheologije — a redovnim profesorom klasične arheologije postao je, kako je već i spomenuto, 1924. godine.

Prof. Hoffiller podešavao je svoja predavanja ne samo tako da budu prikladna slušačima jednog i drugog smjera, nego i tako da su ona praktično bila motivirana njegovim osobnim znanstvenim preokupacijama. Tako je najradije i najčešće svoja predavanja iz antičke umjetnosti posvećivao nepresušnim izvorima za poznavanje morfologije antičkog posuđa, pa likovne umjetnosti i mitologije — grčkim vazama, koje je slušačima mogao i osobno pokazivati, jer su se nalazile i u fundusu muzeja (južnoitalska zbirka vaza). Povećano je obrađivao u zanimljivim predavanjima i teme iz prehistorijske arheologije, a također, barem za one kojima su takva predavanja bila povezana s nastavom, iz epigrafije i numizmatike, napose u seminarima. Broj studenata tada — mislim na vrijeme svoga školovanja (koje ovdje neću otkriti) — nije bio velik, iako je studij bio organiziran, kako je rečeno, za dvije studentske grupe. No, posjet predavanjima, a ne samo »obaveznim« seminarima, bio je gotovo stopostotan, a korisnost pohađanja predavanja i seminara za nas, njegove slušaoce, bila je takva, da smo nerijetko nastavljali s pohađanjem nastave i nakon diplomiranja, odnosno položena ispita iz toga predmeta. Sjećam se i drugih pojedinosti. Jedan Profesorov kolega, sveučilišni profesor sasvim druge struke, ali pasionirani arheolog-amater, redovno je godinama prisustvovao predavanjima i Prof. Hoffiller nikada ne bi započeo predavanje dok kolega ne bi zauzeo svoje uvijek isto mjesto u predavaonici.

Prof. Hoffiller bio je vrlo cijenjen stručnjak u zemlji i inozemstvu. bio je član mnogih naših i inozemnih znanstvenih društava i institucija. Godine 1930. izabran je za dopisnog člana Jugoslavenske akademije. Posebno je bio povezan s Hrvatskim arheološkim društvom, kojemu je bio dugogodišnjim predsjednikom, a također i sa Zagrebačkim numizmatičkim društvom; oba društva zajedno su mu, o šezdesetgodišnjici (1937. godine) posvetila uspješnu plaketu, rad prof. Ive Kerdića. Istom prilikom, njegovi kolege, prijatelji i učenici posvetili su mu svečani četverobroj Vjesnika hrvatskog arheološkog društva (godine 1937—40, sv. XVIII—XXI), kojemu je dugi niz godina bio urednikom; svezak nosi naziv »Serta Hoffilleriana«, i donosi vrlo brojne priloge suradnika iz čitavog svijeta.

Ovdje nije prilika da se govori o znanstvenom radu i objavljenim radovima prof. Hoffillera, niti nam je to u ovom času bila namjera. O tome se pisalo, opetovano, na drugom mjestu, kao što je drugdje iscrpno spomenuto i sve što je o tom našem vrlo zaslužnom znanstveniku, arheologu, muzealcu i nastavniku dosada napisano. Ovdje bih podsjetio samo na jedan zapaženi prilog koji je moj mlađi kolega i bivši đak mr Ivan Mirnik objavio u posljednjem broju Vijesti muzealaca i konzervatora Hrvatske (god. XXVI, br. 2, 1977), posvećujući ga stogodišnjici rođenja prof. Hoffillera. Tu je iscrpno prikazan životni put ovog istaknutog znanstvenika, sumirana njegova stručna i znanstvena aktivnost na svim područjima djelovanja, i, što je osobito vrijedno, data je kompletna bibliografija njegovih radova.

U momentu ovog dvostrukog jubileja, kad, uz proslavu tako dugog i časnog vijeka nastave povijesti umjetnosti na Filozofskom fakultetu Sveuči-

lišta u Zagrebu, imamo izvrsnu priliku komemorirati još jednu, isto tako ča-
snu stogodišnjicu, 100 godina od rođenja osobe koja je s tim fakultetom i
s tom nastavom bila srasla, završio bih s pjesnikom Vergilijem: »*Meminisse
iuvabit*«.

Duje Rendić-Miočević